

Üleliiduline

POLIITILISTE JA TEADUSALASTE TEADMISTE LEVITAMISE ÜHING

A 17346

33

AJALOOTEADUSTE DOKTOR

N. L. RUBINSTEIN

**KOLMKÜMMEND AASTAT
NÕUKOGUDE
VÄLISPOLIITIKAT**

EESTI NSV

POLIITILISTE JA TEADUSALASTE TEADMISTE LEVITAMISE ÜHINGU

VÄLJAANNE

RK „POLIITILINE KIRJANDUS“ • TALLINN 1948

Duplum

ÜLELIIDULINE
POLIITILISTE JA TEADUSALASTE TEADMISTE LEVITAMISE ÜHING

AJALOOTEADUSTE DOKTOR

N. L. RUBINSTEIN

KOLMKÜMMEND AASTAT
NÕUKOGUDE
VÄLISPOLIITIKAT

EESTI NSV
POLIITILISTE JA TEADUSALASTE TEADMISTE LEVITAMISE ÜHINGU
VÄLJAANNE

RK „POLIITILINE KIRJANDUS“ TALLINN 1948

Ühingu Keskklektoriumis Moskvas
peetud avaliku loengu stenogramm

18513

A-17346

33

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni kolmekümnendaks aastapäevaks tegi nõukogude rahvas sotsialismi suure võitluse ja suurte võitude kokkuvõtte.

Eriti suur on vajadus selgitada nende nii suure tähtsusega kolmekümne aasta välispoliitilisi tagajärgi, leninlik-stalinliku Nõukogude välispoliitika hiiglaslikke ja mitmekesiseid kogemusi, olulisemaid põhimõtteid, eesmärgi ja ülesandeid, meetodeid ja rakendamisi, tema erilisi iseärasusi, ning hinnata selle poliitika tulemusi ja tema ajaloolist tähtsust.

NSV Liidu välispoliitika eesmärgid ja meetodid

Nõukogude välispoliitika esimesteks aktideks olid leninlik rahu-dekreet, mis võeti vastu II Ülevenemaalisel Nõukogude Kongressil 26. oktoobril 1917, ning Lenini ja Stalini poolt 20. novembril 1917 allakirjutatud „Läkitus kõigile Venemaa ja Ida töötavatele muhameedlastele“.

Juba nendes kahes Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni tõeliselt ajaloolises dokumendis avaldasid leninlik-stalinliku välispoliitika suurepäraseid põhimõtteid, milliste lipu all hargnes Nõukogude riigi võitlus imperialismi röövtegevuse, anastuslike röövsõdade ja maailmavalitsemist taotlejate vastu; hargnes võitlus demokraatliku rahu eest, eranditult kõigi rahvaste võrdõiguslikkuse eest.

Nõukogude valitsuse esimesed välispoliitilised sammud avaldasid erakordselt suurt mõju kogu maailmale. Ja kui kõigi imperialistlike riikide poliitikategelased ja diplomaadid tõstsid sel puhul vihast kisa, siis töötavad hulgad tervitasid palavalt ja siiralt Nõukogude valitsuse välispoliitika esimesi akte ning toetasid neid.

Teisiti ei võinudki see olla. Sest kuni 25. oktoobrini 1917 oli niinimetatud maailma suurriikide välispoliitika olemus ja põhialus üks ja sama, vaatamata nende konkreetsete eesmärkide ja meetodite erinevusele.

Saksamaa, Inglismaa, Prantsusmaa, USA ja tsaari-Venemaa valitsevad ringkonnad võitlesid rahvusvahelisel areenil omakasupüüdlike eesmärkide teostamiseks. Igaüks neist maadest tõstis esile oma välispoliitilise doktriini: Inglismaa — „Euroopa tasakaalu“ poliitika, Saksamaa — pangermanismi, USA — Monroe doktriini, mis oli tulvil ekspansionistlikke püüdlusi. Kuid kõikjal jäi valitsuste välispoliitika imperialistlikuks, mille olemust ja iseärasusi V. I. Lenin klassikaliselt määratles imperialismi kui kapitalismi uusima ja viimase staadiumi iseloomustuses.

Kodanlike diplomaatide salajased läbirääkimised ja kokkulepped ning sihilikult udune sõnadetegemine varjasid rahvahulkade eest valitsuste välispoliitika liikumapanevat jõudu — kapitalistlike riikide valitsevate ringkondade huvisid, imperialistlike riikide võitlust maailma ümberjaotamise pärast.

1917. aasta 25. oktoober tähendas inimkonna ajaloos uue ajastu algust. Venemaa kiskus enese lahti maailma kapitalistlikust süsteemist. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooniga loodud Nõukogude riik avas rahvusvahelistes suhetes uue ajastu.

Nõukogude riigi välispoliitika erineb põhimõtteliselt ükskõik millise kapitalistliku riigi välispoliitikast sellepärast, et Nõukogude riik ise põhineb teissugusel, sotsialistlikul ühiskondlike suhete süsteemil.

Nõukogude välispoliitikale on võõrad kasuahned huvid, mis määravad kapitalistlike riikide välispoliitika, sel lihtsal põhjusel, et Nõukogude riigis ei ole kapitalistlikke klasse. „... Teie hakkate tegema seda, mis on kasulik meile,“ ütleb Shaw näidendis üks tegelane, relvatootuse magnaat Undershaft, oma pojale, tulevasele Inglise parlamenditegelasele. „Teie kuulutate sõja, kui meie seda vajame, ja säilitate rahu, kui see on meile sobiv.“¹ Nõukogude Liidus ei ole Undershafti-taolisi tegelasi, ei ole Ameerika Ühendriikide tööstus- ja rahamagnaatide „60 perekonda“; meil ei ole prantsuse kapitalistide „200 perekonda“, kes Léon Blumi niinimetatud „sotsialistliku“ partei teenistusvalmiduse tõttu avaldavad määratu suurt mõju Prantsusmaa välis- ja sisepoliitikale, mis praegu allub Wall Streetile. Nõukogude Liidus ei ole Londoni City ninamehi koos nende Attlee- ja Bevini-faoliste toapoistega.

Nõukogude riigi välispoliitika ja tema sisepoliitika on lahutamatud. Nõukogude välispoliitika eesmärgid ja meetodeid määravad 200 miljoni nõukogude inimese huvid, rahvahulkade huvid. Riik, kus võim on rahvahulkade käes, toetab ka oma välispoliitikas loomulikult demokraatiat, toetab rahvaid, kes võitlevad rõhujate, röövvalutajate — ahnete imperialistide — vastu.

¹ Bernard Shaw, Valitud teosed, Moskva 1946, lk. 292.

Nõukogude riik, kes oma olemasolu esimesest päevast alates rajab oma rahvuspoliitika meie maal asuvate rahvaste ja rahvuste võrdõiguslikkuse põhimõttele, kaitseb loomulikult kõigi rahvaste võrdõiguslikkuse põhimõtte teostamist kogu maailmas. Meie eesmärk on selge: me teostame kommunismi ülesehitamist meie maal ja püüame saavutada selle ülesande lahendamiseks kõige soodsamad tingimused. Kindel rahu on selleks üks tähtsamaid tingimusi. Nõukogude riik lähtub oma välispoliitikas kahe süsteemi — sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi — pikemaajase kõrvutiulelemise perspektiivist. Nõukogude riik peab võimalikuks ja vajalikuks Nõukogude Liidu koostööd kapitalistlike riikidega. Nõukogude Liidu välispoliitika on alati olnud ja jääb rahupoliitikaks. Just sellepärast oligi noore nõukogude vabariigi esimeseks dekreediks rahudekreet.

Rahudekreet, mille Lenin kirjutas oma käega Nõukogude riigi sünnipäeval, sisaldas kõiki põhilisi printsiipe, mis edaspidi määrasid Nõukogude välispoliitika.

Sõnad õiglusest ja demokraatiast olid ammugi kõigi sõdivate maade ministrite suus. Aga need olid ainult silmakirjateenrite sõnad. Nõukogude valitsus aga, kuulutanud välja õiglase ja demokraatliku rahu loosungi, alustas kohe tõhusat võitlust oma õilsate põhimõtete teostamise eest. „Me võitleme valitsuste pettuse vastu, kes kõik sõnades räägivad rahust ja õiglusest, tegelikult aga peavad röövvalutusõudu“¹, ütles Lenin. Leninlikus dekreedis oli ka täpne määratlus õiglasest, demokraatlikust rahust kui viivitamatust rahust, ilma anneksioonideta ja kontributsioonideta — määratlus, mis ei lubanud mingeid võltse, kahemõttelisi tõlgendusi.

Imperialistid kuulutasid anneksiooniks ainult nende maa-alade vallutamise, mis teostati sõjas teiste riikidega. Leninlik dekreet andis esmakordselt ajaloos imperialismivastase määratluse. „Üldse demokraatia ja eriti töötavate klasside õigustunde kohaselt mõistab valitsus anneksiooni või võõraste maade vallutamise all“, on öeldud dekreedis, „väikese või nõrga rahvuse igasugust liitmist suure või tugeva riigi külge ilma selle rahvuse täpselt, selgesti ja vabatahtlikult avaldatud nõusolekuta ja soovita, sõltumata sellest, millal see vägivaldne liitmine on teostatud, sõltumata ka sellest, kuivõrd arenenud või mahajäänud on vägivaldselt liidetav või asjaomase riigi piirides vägivaldselt hoitav rahvas. Sõltumata lõpuks ka sellest, kas see rahvas eiab Euroopas või kaugeis ookeanitagustes maades.“²

Lenini määratlus üllatab ka praegu oma igakülgsuse ja täiuslikkusega; praegugi, nagu kolmkümmend aastat tagasi, rabab ta igaüht,

¹ V. I. L e n i n, Valitud teosed, kd. II, RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn 1946, lk. 180.

² Sealsamas, lk. 178.

kes loodab peita imperialistlikku poliitikat mitmesuguste reservatsioonide, põiklemiste ja sõnademängu taha.

II Ülevenemaalise Nõukogude Kongressi poolt vastuvõetud rahudekreet tähistas uut ajastut rahvusvahelistes suhetes ka seepärast, et see nõukogude võimu riiklik dokument polnud adresseeritud mitte ainult valitsustele, vaid vahetult ka maailma rahvastele.

Sadu aastaid otsustati sõja- ja rahuküsimusi valitsevate ringkondade poolt ilma rahva osavõtuta, rahva eest salajas. Teisiti ei võinudki see olla, sest need küsimused otsustati vastu rahvaste tahet ja huvisid. Nõukogude riik, ignoreerimata valitsusi, kelle käes on tegelik võim, pöördus esmakordselt ajaloos ühtlasi ka rahvaste poole. „Igal pool on valitsuste ja rahvaste vahel lahkuminekuid ja seepärast peame aitama rahvail sõja- ja rahuküsimustesse vahele segada“¹, ütles V. I. Lenin.

Rõhutades, et jutt on viivitamatust rahust, teatades tsaarivalitsuse ja Ajutise Valitsuse salalepingute tühistamisest ning kavatsusest pidada rahuläbirääkimisi täiesti avalikult kogu rahva ees, kuulutas leninlik dekreet sellega välja tõeliselt rahvaliku välispoliitika.

Ühe hoobiga oli paljastatud rahvahulkade suur petmine imperialistlike riikide valitsuste poolt. Salalepingute avaldamine ajas kõik imperialistid niivõrd ärevusse, et nad olid sunnitud ükskõik kuidas ikkagi vastama bolševike programmile. Wilsoni ilukõnelise programmi (niinimetatud „14 punkti“) dikteeris just see püüdlus.

Avaldades ja selgitades rahudekreedi Smolnõi tulvil saalis tuletas Lenin meelde seda, et Nõukogude riigil tuleb kokku põrgata vana maailma jõududega. Lenin hoiatas, et algav võitlus rahu eest saab olema raske ja visa. Järgnevad kolmkümmend aastat kinnitasid täielikult tema sõnu. Kuid vaatamata intriigidetele ja takistustele, mida valmistab kodanlik diplomaatia, on Nõukogude Liit võidelnud ning võitleb visalt ja järjekindlalt õiglase, demokraatliku rahu eest.

Ta võitles rahu eest ameerika, inglise ja prantsuse imperialistide provokatsioonide vastu Bresti ajajärgul, välismaise sõjalise interventsiooni aastail.

VII nõukogude kongressil võttis V. I. Lenin kokku, et 5. augustist 1918 kuni 5. detsembrini 1919, s. o. kõigest 16 kuu jooksul, pöördus Nõukogude valitsus 11 (!) korda Entente'i riikide poole ettepanekuga teha rahu. Pärast seda, kui Punaarmee oli purustanud välismaised intervendid ja valgekaartlased, jätkas Nõukogude valitsus võitlust rahu eest Genua ja Haagi konverentsil. Genua konverentsi esimesel koosolekul 1922. aastal avaldas Nõukogude delegaat Lenini otsese juhendi järgi Nõukogude ettepanekud, mis sisaldasid ettepaneku relvas-

¹ V. I. Lenin, Valitud teosed, kd. II, RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn 1946, lk. 180.

tuse üldise vähendamise kohta. Kodanlikud ajalehed kirjutasid tol ajal, et see oli „pommilahvatus“ konverentsil. Lloyd George, kes ei osanud pareerida Nõukogude ettepanekuid, nimetas neid „täiendavaks koormaks“, mille raskuse all konverentsi ülekoormatud laev võiks „põhja minna“, ja käis peale, et Nõukogude ettepanekuid ei võetaks päevakorda. Imperialistidel läks niiviisi korda nurja ajada Nõukogude ettepanekute arutamine relvastuse vähendamise kohta. Kuid Nõukogude valitsuse visa võitlus demokraatliku rahu eest jätkus.

Rahvasteliidu organiseerijad kujundasid palju aastaid „töötanud“ niinimetatud „Desarmeerimiskonverentsi kokkukutsumise ettevalmistamise komisjoni“. Sellest komisjonist tegid nad erilise juurdeehituse Rahvasteliidu juures, milles inimesed tegelesid sellega, et „kandsid sõelaga vett“ ja kirjutasid lõputuid resolutsiooniprojekte, püüdes maskeerida oma desarmeerimise tahte puudumist ja tegelikult toimuvat relvastumise võidujooksu.

Nõukogude Liit ei leppinud sellega ja esitas 1927. aastal üldise desarmeerimise kava, sõjaväe, staapide ja sõjatööstuse täieliku kaotamise kava. Olgugi et imperialistid lükkasid selle projekti tagasi, etendas ta oma osa ja kutsus esile rahvahulkade heakskiidu. Hiljem saavutas Nõukogude Liit rea mitteallalatumisaktide sõlmimise, mis takistasid sõjaõhutamajaid ja olid sellel etapil tõsiseks sammuks Nõukogude riigi võitluses rahu eest.

1933. aastal esines Nõukogude valitsus agressiooni ja agressori põhjaliku, täiusliku määratlusega, mis paljastas fašistlikke agressoreid ja nende innustajaid — inglise, ameerika ja prantsuse imperialiste.

1934. aastal Nõukogude Liit, võttes arvesse, et Rahvasteliitu, vaatamata selle nõukogudevastastele püüdlustele, mida tõestasid eelneud neljateistkümne aasta kogemused, võib kasutada kui õlekõrt, millest võib kinni haarata võitluses rahu eest, nõustus vastu võtma 30 riigi kutse ja astus Rahvasteliitu.

Neil aastail, kui fašistlikud agressorid ja nende innustajad puhusid lõkkele Teise Maailmasõja tuld, oli Nõukogude välispoliitika teljeks võitlus kollektiivse julgeoleku eest. Nõukogude valitsus sõlmis rea vastastikuse abistamise lepinguid.

Võideldes rahu eest kasutas NSV Liit ära sõna tõsises mõttes kõik võimalused, leides iga kord kõige kohasemad ja kõige õigemad vahendid.

Võitlus õiglase ja demokraatliku rahu eest pärast Teist Maailmasõda

Nõukogude valitsus tegi kõik, et säilitada rahu, kuid saksa fašistid, keda münchenlased toetasid nõukogudevastastel eesmärkidel, alustasid Teise Maailmasõja. USA, Inglismaa ja Prantsusmaa imperialist-

lik reaktsioon lootis, et hitlerlik Saksamaa ja Jaapan purustavad Nõukogude riigi. Kuid need lootused nurjusid. Hitlerlik Saksamaa ja Jaapan purustati Nõukogude Liidu otsustaval osavõtul, kes päästis tsivilisatsiooni teda ähvardanud hävingust.

Raugemata jõuga jätkab Nõukogude Liit oma õilsat võitlust rahu eest ka pärast sõda.

Tulevase Saksamaa küsimuses osutab NSV Liit järjekindlust, mis on alati olnud omane stalinlikule välispoliitikale, ega tagane sammugi otsustest, mis võeti vastu ühiselt Ameerika Ühendriikide ja Inglismaaga Krimmi ja Berliini konverentsil.

Saksamaa küsimuse rahu huvides lahendamise teed on määratletud täieliku selgusega J. V. Stalini sõnades: „Lühidalt öeldes, Nõukogude Liidu poliitika Saksamaa küsimuses seisab Saksamaa demilitariseerimises ja demokratiseerimises. Ma mõtlen, et Saksamaa demilitariseerimine ja demokratiseerimine kujutavad endast üht kõige tähtsat tagatist kindla ja kestva rahu kehtestamiseks.“¹ Saksamaa demilitariseerimise ja demokratiseerimise püüdlusest on läbi imbinud nii V. M. Molotovi esinemised Välisministrite Nõukogu istungjärgudel kui ka NSV Liidu tegelik poliitika Saksamaa Nõukogude okupatsioonitsoonis.

Millest ka poleks olnud jutt: reparatsioonimaksudest, Saksamaa majanduslikust ja poliitilisest ühtsusest, tema ajutisest poliitilisest organisatsioonist, denatsifitseerimisest ja demilitariseerimisest, — kõigis neis küsimustes näitas Nõukogude Liit, et ta seisab Krimmi ja Berliini konverentsi otsuste kaitsel ega luba, et ameerika imperialistid pisitasa muudaksid Saksamaa oma sõjaliseks baasiks Euroopa mandril.

Käies oma põlise püüdluse järgi, võidelda kindla rahu eest, seista uue sõja ohu vastu mitte sõnades, vaid tegudes, esitas Nõukogude Liit Ühinenud Rahvaste organisatsiooni Peaassamblee istungil 29. oktoobril 1946 ajaloolise ettepaneku relvastuse üldise vähendamise kohta. See ettepanek sisaldas desarmeerimise praktiliste eesmärkide äärmiselt selge ja täpse formuleeringu, milles ei ole ühtki üldist fraasi.

V. M. Molotov oma kõnes Ühinenud Rahvaste organisatsiooni Peaassamblee esimesel istungjärgul rõhutas, et „relvastuse vähendamine on ärateenitud hoobiks nende rühmade ekspansionistlikele püüdlustele, kes veel ei ole küllaldaselt õpetust võtnud agressorite häbistavast kokkuvarisemisest viimases sõjas. Teiselt poolt,“ ütles seltsimees Molotov, „ei tohi unustada, et kui kõrvuti avaldustega rahuarmastava poliitika kohta ühed või teised riigid mitte ainult ei vähenda oma relvastust, vaid, vastupidi, suurendavad seda nii hulga kui ka kvali-

¹ „Pravda“, 25. septembrist 1946.

teedi poolest, siis on rahvastel õigus kahelda rahuarmastavate deklaratsioonide siiruses.“¹ V. M. Molotov rõhutas samuti esmajärjekorras aatomirelva keelamise erilist tähtsust, milline relv imperialistide käes pole mitte kaitserelv, vaid kallaletungiabinõu.

Nõukogude ettepanek leidis rahvahulkades kõige laialdasemat ja palavamat vastukaja. Lihtsad inimesed kogu maailmas nägid jälle, et mitte keegi muu kui Nõukogude Liit esitab reaalse programmi võitluseks sõjaohu vastu.

1946. aastal ei võidud enam Nõukogude ettepanekut päevakorrast ära võtta, nagu seda tehti 1922. aastal, või teda matta komisjonidesse, nagu 1927. aastal. Kuna Nõukogude Liidu rahvusvaheline autoriteet ja osatähtsus rahvusvahelistes asjades oli mõõtnatult kasvanud, siis tuli Nõukogude ettepanek mitte ainult läbi arutada, vaid ka vastu võtta.

Inglise-ameerika imperialistid ei riskinud avalikult hääletada Nõukogude desarmeerimisetepaneku vastu, sest see oleks tähendanud oma imperialistlike püüdluste paljastamist kogu maailma ees nende eneste poolt.

Kuid imperialistide hääletamine selle ettepaneku poolt ei tähendanud sugugi, et nad tõepoolest tahavad desarmeeruda, mistõttu assamblee poolt vastuvõetud otsuse realiseerimine pörkas Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa valitsevate ringkondade kõige ägedama vastupanu vastu.

Kui selgus, et USA ja Suur-Britannia, hääletades relvastuse üldise vähendamise poolt, tegelikult ei taha desarmeeruda, saboteerivad ja ajavad nurja assamblee poolt vastuvõetud otsuse, paljastas Nõukogude Liit selle poliitika telgitaguse, teatades kogu maailmale, et Ameerika trustide, kontsernide ja monopolide omanikud, kes on huvitatud suurte kasude saamisest, õhutavad uut sõda. Nõukogude delegatsiooni juht Ühinenud Rahvaste organisatsiooni Peaassamblee teisel istungjärgul, seltsimees Võšinski, nimetas 1947. aasta septembris nimepidi mõningaid selliseid uue sõja õhutajaid Ameerika töösturite, rahameeste, sõjaväelaste, ajakirjanike, tuntud poliitikategelaste ja Ameerika valitsuse ametlike esindajate hulgast. Nõukogude valitsuse ülesandel tegi NSV Liidu delegatsioon 18. septembril 1947 ettepaneku keelata kohtulikule vastutusele võtmise ähvardusega sõjapropaganda ükskõik millisel kujul ning teostada kiiresti Peaassamblee otsused relvastuse üldise vähendamise ja aatomirelva keelamise kohta.

Nõukogude valitsuse uus samm näitas, et NSV Liit seisab valvsalt rahu kaitsel ega luba sõjaõhutajail karistamatult teha oma musta tööd.

¹ „Pravda“, 31. oktoobrist 1946.

Sellal kui USA ja Inglismaa reaktioonäärid määratsesid Nõukogude ettepaneku puhul võrdsustada sõjapropaganda kriminaalkuriteoga, tervitasid USA ja teiste maade rahvahulgad palavalt Nõukogude ettepanekut, mis oli järjekordseks panuseks võitluses rahu eest. Määratu suur hulk kirju, mis Nõukogude delegatsioon sai Peaassambleel, annab sellest kujuka tõenduse. Kuidas ka ameerika ja inglise imperialistid püüavad, nad ei suuda kinni mätsida ega varjata seda vaieldamatut tõsiasja, et Nõukogude valitsus peab siirast võitlust kindla, demokraatliku rahu ja rahvaste julgeoleku eest.

Rahvaste võrdõiguslikkuse poliitika

Leninlik-stalinlik välispoliitika on rahvaste võrdõiguslikkuse poliitika. Rahvaste võrdõiguslikkuse demokraatlikud põhimõtted avaldati esmakordselt leninlikus rahudekreedis.

Teises dokumendis, mis on pärit samast ajajärgust, — „Läkituses kõigile Venemaa ja Ida töötavatele muhameedlastele“ —, ütlesid Lenin ja Stalin imperialistide poolt rõhutatud Ida rahvastele: „Teie peate ise olema oma maa peremehed“.

Nõukogude valitsus on oma poliitikas kõrvalekaldumatult teostanud neid põhimõtteid, mis kuulutati välja meie riigi olemasolu esimestel päevadel. Need põhimõtted on leidnud kinnituse Nõukogude riigi lepingutes Iraani, Türgi, Afganistani ja Mongooliaga ning meie suhetes Hiinaga. Nõukogude võim likvideeris poliitika, mida teostasid tsaarivalitsus ja Ajutine Valitsus Idamaade suhtes; tühistas kõik orjastavad lepingud ja kehtestas läbikäimises Idamaadega uued suhted, mis põhinevad rahvaste täielikul võrdõiguslikkusel.

Tõsi küll, mõned nende maade valitsejad, kes on münud oma riigi suveräänsuse ameerika dollarite eest, rikuvad sõnamurdlikult lepinguid Nõukogude Liiduga ja püüavad varjata oma rahvaste eest Nõukogude poliitika tähtsust rõhutatud rahvaste suhtes. Ent see ei lähe neil korda, sest ajalugu räägib ise enese eest. Suurest Oktoobrirevolutsioonist möödunud kolmkümmend aastat on näidanud kogu maailmale, et Nõukogude Liit on kindel võitleja kõigi rahvaste vabaduse ja sõltumatuse eest, et ta on rahvusliku ja rassilise rõhumise ning koloniaalse ekspluateerimise vaenlane igal tingimusel. Üksnes kahe ja poole aasta jooksul pärast sõda on Nõukogude Liit aktiivselt välja astunud kahekümne riigi iseseisvuse ja sõltumatuse kaitseks: Poola, Jugoslaavia, Bulgaaria, Rumeenia, Kreeka, Albaania, Süüria, Liibani, Palestiina, Iraani, Mongoolia, India, Indoneesia, Egiptuse, Korea ja teiste kaitseks. Astudes välja „Marshalli plaani“ vastu, asus Nõu-

kogude valitsus mitte ainult Euroopa, vaid ka maailma kõikide teiste rahvaste suveräänsuse kaitsele.

Pariisi rahukonverentsil 1946. aastal ütles seltsimees Molotov: „Rahvusvahelises elus eksisteerib kaks risti vastupidist meetodit. Üks meetod, mis on kõigile hästi tuntud juba kaugetest aegadest, on vägivalla ja teiste üle valitsemise meetod, mille jaoks on head kõik surveabinõud. Teine meetod, mis, tõsi küll, ei ole veel hästi välja arendatud, on demokraatliku koostöö meetod, mis põhineb kõikide suurte ja väikeste riikide võrdõiguslikkuse ja seaduslike huvide tunnistamise põhimõttel.“¹

Kogu oma poliitikaga on Nõukogude Liit tõestanud ja ilmselt näidanud, et ta juhindub ainuüksi demokraatliku võrdõiguslikkuse põhimõttest. Sellele põhimõttele on rajatud ka kõik Nõukogude Liidu poolt sõlmitud lepingud, sõltumata sellest, kas need on sõlmitud suurte või väikeste riikidega. Nõukogude Liit kaitseb teiste maade rahvuslikku suveräänsust ja ei ohusta seda kunagi, sest Nõukogude riik on sotsialistlik riik. Meie kaubalepingudki on vankumatult rajatud vastastikkuse põhimõttele, osavõtjate mõlemapoolse kasulikkuse alusele.

Nendele maadele, kes on NSV Liidu tõelised sõbrad ja liitlased tema võitluses demokraatliku rahu eest, on Nõukogude Liit alati olnud ja jääb kindlaks sõbraks.

Kuidas ka maskeeriks end dollari-diplomaatia, kuidas ka silmakirjatseksid ameerika imperialistlikud reaktionäärid ja nende teenistusvalmid abilised, nagu Bevin, Nõukogude Liit seisab valvsalt demokraatia huvide kaitsele.

Just Nõukogude Liit oli see, kes paljastas „Trumani doktriini“ ja „Marshalli plaani“ tõelise olemuse. Nende projektide eesmärgiks on muuta Euroopa maad Ameerika Ühendriikide kontrollile alluvateks riikideks, võtta neilt iseseisvus ja sõltumatus, s. o. orjastada Euroopa majanduslikult ja poliitiliselt.

Nõukogude Liit peab rahvaste võrdõiguslikkust peamiseks eelduseks Ühinenud Rahvaste organisatsiooni viljakaks tegevuseks. „Selle rahvusvahelise organisatsiooni jõud seisab selles, et ta rajaneb riikide võrdõiguslikkuse põhimõttele, mitte aga ühtede valitsemise põhimõttele teiste üle,“ ütles J. V. Stalin. „Kui Ühinenud Rahvaste organisatsioonil õnnestub ka edaspidi säilitada võrdõiguslikkuse põhimõtet, siis etendab ta kahtlemata suurt positiivset osa üldise rahu ja julgeoleku kindlustamises.“²

¹ V. M. Molotov, Kõned Pariisi rahukonverentsil, Gospolitizdat, 1946, lk. 152.

² „Partiinoje Stroitelstvo“ nr. 5, 1946, lk. 6.

Nõukogude välispoliitika printsiipaalsus ja järjekindlus

Nõukogude välispoliitika erineb sügava printsiipaalsuse, õilsate eesmärkide ja ülesannete tõttu kapitalistlike riikide välispoliitikast, nagu taevas maast.

Genua konverentsi ajal 1922. aastal kaebas silmapaistev ameerika ärimees ja ajakirjanik Frank Wanderlip kibedasti Nõukogude riigi välispoliitika printsiipaalsuse üle. „Üheks suuremaks takistuseks venelastega rahuldavale vastastikusele arusaamisele jõudmise teel,“ ütles ta kühniliselt, „on nende siirus. Nad tõepoolest usuvad täiesti oma seisukohtade õigsusse, mis nad on esitanud oma mitmesugustes deklaratsioonides. Teiste riikide esindajad on teatud mõttes vähem siirad.“ Sellal kui kapitalistlikud riigid hindavad tavaliselt oma allkirja rahvusvahelistel lepingutel ja kokkulepetel, nagu saksa kantsler Bethmann-Hollweg, kes pidas Belgia erapooletuse garantiid „paberilipakaks“, on Nõukogude Liidule tema kohustused ja tema allkirjad pühad. Nõukogude Liit ei ole kunagi taganenud oma põhimõtteliselt joonelt, ei ole kunagi kõrvale põigelnud endale võetud kohustustest. Seda tunnistab viimase kolme aastakümne ajaloo iga lehekülg. Sellal kui teised riigid „ünustasid“ oma kohustused ja avasid sellega ukse fašistlikule agressioonile, jäi NSV Liit muutumatult ustavaks endale võetud kohustustele.

Nii oli see näiteks Itaalia-Abessiinia sõja ajal, kui NSV Liit astus välja Abessiinia kaitseks Rahvasteliidus ja järjekindlalt teostas majanduslikke sanktsioone Itaalia suhtes, vaatamata nende sanktsioonide saboteerimisele teiste Rahvasteliitu kuuluvate riikide poolt. „Ainuüksi Nõukogude Liit,“ ütles seltsimees Molotov, „asus Itaalia-Abessiinia sõjas erilisele printsiipaalsele seisukohale, mis on võõras igasugusele imperialismile, võõras igasugusele asumaade vallutamise poliitikale. Ainult Nõukogude Liit teatas, et ta juhindub Abessiinia võrdõiguslikkuse ja iseseisvuse põhimõttest, kes liiati on Rahvasteliidu liige, ja et ta ei saa toetada Rahvasteliidu ega üksikute kapitalistlike riikide mingisuguseid samme, mis on suunatud selle sõltumatuse ja võrdõiguslikkuse rikkumisele.“¹

Nii sündis see ka aastail, kus Hitler ja Mussolini koos oma agendi Francoga kägistasid ja piinasid hispaania rahvast. Nõukogude Liit astus välja üksinda, sest et Chamberlaini ja Blumi valitsused avasid tee itaalia-saksa interventidele Hispaaniasse. NSV Liit jäi ustavaks rahvaste toetamise põhimõttele, demokraatia toetamise põhimõttele fašistliku agressiooni vastu, tundes Stalini sõnade ajaloolist õigsust selle kohta, et Hispaania vabanemine fašistlike reaktionaaride ikke

¹ V. M. Molotov, Artiklid ja kõned, Moskva 1937, lk. 176.

alt ei ole mitte hispaanlaste eraasi, vaid kogu eesrindliku ja progressiivse inimkonna ühine asi.

Kui Chamberlain ja Daladier, hoolimata lepingutest ja kokkulepetest, mille all seisid Inglismaa ja Prantsusmaa allkirjad, andsid Tšehhoslovakkia Hitlerile välja, oli Nõukogude Liit ainus, kes astus välja selle maa kaitseks, pannes riikidele ette täita oma kohustused Tšehhoslovakkia vastu.

Nõukogude Liidu allkiri, seltsimees Stalini allkiri, seisab kokkulepete all, mis sõlmiti Teheranis, Jaltas ja Potsdamis, ning Nõukogude Liit on täitnud ja saab vankumatult täitma oma kohustusi, mis tulevad neist kokkulepetest. See ei meeldi inglise-ameerika imperialistidele. 18. oktoobril 1947 ütles Dulles küüniliselt: „Ministrite nõupidamisel Moskvas ütles Marshall, et ei saa enam olema taganemisi Jalta juurde. Ma kordan, et ei saa enam olema taganemisi Jalta, Teherani ja Potsdami juurde.“ On teada, et Marshallil ja Dullesil oli lähemas minevikus eelkäijaid rahvusvaheliste kokkulepete rikkumise alal.

Nõukogude välispoliitika suur ajalooline teene seisab selles, et ta alati ja kõikumatult paljastab imperialistliku diplomaatia põiklemisi, silmakirjalisust ja pettust. Seda silmakirjatsemist ei saa kirjutada ainuüksi imperialistlike riikide poliitikategelaste isiklike omaduste arvele. Mida sügavamaks muutuvad vastuolud kodanlike maade valitsevate klasside ja rahvaste vahel, seda silmakirjalikumaks, variserlikumaks muutub kodanluse poliitiline fraseoloogia.

Seda Marxi poolt sada aastat tagasi esitatud väidet on eriti kujukalt kinnitanud viimased aastakümned. Just tänu Nõukogude riigile mõistavad nüüd kõigi maade rahvahulgad paremini kui kunagi varem imperialistliku poliitika tõelist olemust, mida tema autorid ja teostajad — eriti parempoolsed sotsialistid — tahavad varjata vagade arutluste, ilukõneliste aforismide, variserlike õhkamiste, võltspaatose ja vagatseva lobaga rahust ning rahvaste hüvangust.

Lenin ja Stalin paljastasid omal ajal Wilsoni variserliku fraseoloogia, mis maskeeris ameerika imperialismi röövplaane. Hiljem näitas seltsimees Stalin, millised kiskjalikud sepitsused peitusid Dawes'i plaani ja Locarno poliitika autorite patsifistliku loba taga. Maailma rahvad säilitavad igavesti oma südames tänutunde seltsimees Stalini vastu, kes rebis maski münchenlastelt ja näitas, et fašistlike röövlite rahustamispoliitika, niinimetatud mittevaheseisepoliitika, pole midagi muud kui saksa fašistide ja jaapani imperialistide ergutamise, kes vallandasid Teise Maailmasõja. Pole mingit kahtlust selles, et kui poleks olnud seda paljastamist, oleks vabadustarmastavate rahvaste ühinemine võitluseks fašistlike röövvalitajate vastu sõja-aastail kohanud arvutuid takistusi.

Pole vist vaja rääkida sellest, et münchenlaste stalinlikul hinnangul on määratu suur tähtsus praegugi, millal inimesed, kes soodustasid uue sõja vallandamist fašismi poolt, uuesti ronivad poliitilisele areenile, püüdes lahendada maailmapoliitika põhilisi probleeme imperialistliku reaktsiooni huvides. Järjekindlus ja printsiipaalsus — need leninlik-stalinliku välispoliitika lahutamatud omadused on tuntud kogu maailmas.

Nõukogude välispoliitika üheks iseloomulikuks jooneks on tema pidev aktiivsus. Leninlik-stalinlik välispoliitika ei ole kunagi asunud passiivse kaitse positsioonidel, ei ole kunagi käed rüpes oodanud kallale tungi imperialistliku reaktsiooni poolt; Nõukogude diplomaatia ründab alati aktiivselt rahu vaenlasi, sõjaõhutajaid, rahvaste kägistajaid, agressoreid, valetajaid ja silmakirjateenreid, rahvusvahelise õiguse rikkujaid. Kolmekümne aasta kestel on Nõukogude diplomaatia väsimatult paljastanud sõjaõhutajaid, paljastanud nende septsusi ja intriige; leides vaenlase leeris nõrku kohti ja pragusid, kasutab ta rahu huvides osavalt ära põhilisi vastuolusid kapitalistlike riikide vahel.

Sõjajärgsetel aastatel jälgib Nõukogude Liit endise valvsusega imperialistide intriige ja paljastab neid kogu maailma ees. Piisab, kui vaid meenutada rahvusvahelist vastukaja seltsimees Stalini avaldustele rahvusvahelise poliitika küsimuste kohta aastail 1945—1947, kus paljastati sõjaõhutajate — ameerika reaktsionääride, Churchilli ja temataoliste — tõelised kavatsused.

Jõuetus vihas pidid meie vastased tunnistama, et Nõukogude diplomaatia hoiab lakkamatult initsiatiivi enda käes. Mitte asjata ei räägi sellest ameerika ja inglise imperialistid kõikidel rahvusvahelistel nõupidamistel, olgu see Pariisi rahukonverents või Ühinenud Rahvaste organisatsiooni Peaassamblee järjekordne istungjärk. Imperialistid ainult ei taha aru saada, et Nõukogude välispoliitika aktiivsus kajastab sotsialismi arengut, tema positsioonide tugevnemist, vastukaaluna imperialismi jõududele, mida nõrgestab kapitalistliku süsteemi teravnev üldkriis. Ja asjatult laimavad dulleid, austinid ja bevinid NSV Liitu, omistades Nõukogude poliitikale imperialistlike eesmärgi, — maailma rahvad ei usu seda ega hakka kunagi uskuma.

Missuguste maaliliste etikettide all ka esitatakse reaktsioonilisi, imperialistlike plaane ja kuidas neid ka nimetatakse: kas Ameerika rahulepingute projektideks, Baruchi aatomiplaaniks või „Marshalli plaaniks“, — seltsimees Stalini ja seltsimees Molotovi avaldused rebivad neilt alati ja kõikjal nende võltsid reklaametiketid. NSV Liit ei luba imperialistidel karistamatult teostada rahvaste orjastamise poliitikat. Imperialistlik reaktsioon raevutseb, et tema tõelised kavat-

sused ja plaanid, mis on suunatud rahu ja demokraatia vastu, seisavad kõigi ees alasti ja seepärast kõige näotumal kujul.

Progressiivsed ajaloolased konstateerivad põhjendatult, et „Nõukogude diplomaatiat iseloomustab kalduvus nimetada asju nende õige nimega“. Kui Nõukogude Liit otse ja avalikult väljendas oma suhtumise „Marshalli plaanisse“, avaldas Londoni „Times“ kahetsust sel puhul, et Nõukogude diplomaatia on harjunud, et „kõik oleks märgitud must valgel“. Seekord räägib „Times“ tõtt. Imperialistide suurimaks pahameeleks on NSV Liit juba kolmkümmend aastat püüdnud sinnapoole, et rahvusvahelises poliitikas oleks kõik märgitud must valgel.

Kapitalistlike riikide valitsevad klassid kardavad kõnelda tõtt oma poliitika sihtidest ja eesmärkidest. Nad püüavad, kui see on võimalik, sellest kas hoopis vaikida, või siis seda maskeerida ja ilustada, kui mingil põhjusel tuleb sellest siiski rääkida. Neil juhtudel, öeldes Saltõkov-Stšedrini sõnadega, teevad imperialistid kõik, et „inetuid tegusid ilusate sõnade taha varjata“. Kapitalistlikul diplomaatial on küllalt põhjust päevavalgust karta.

Nõukogude välispoliitika seab enesele õilsad ülesanded. V. I. Lenin ütles korduvalt, et ausus poliitikas on jõu tulemus, silmakirjatsemine — nõrkuse tagajärg. Seepärast on arusaadav, miks NSV Liit, vastupidiselt imperialistidele, on huvitatud sellest, et rahvusvahelised suhted oleksid asetatud kõige eredamasse valgusse. NSV Liit ei astu rahvusvahelistel konverentsidel juhuslikult välja avalikkuse kaitseks. Sellest räägib ka seltsimees Molotovi üleskutse mitte karta ajakirjandust, millise üleskutsega ta pöördus Pariisi rahukonverentsist osavõtjate poole, ning Nõukogude valitsuse ettepanek rahvusvahelise kontrolli kohta aatomienergia üle, samuti ettepanek andmete andmise kohta võõrastel territooriumidel asuvate Ühinenud Rahvaste relvastatud jõudude üle ning paljud teised faktid.

Nõukogude välispoliitika sotsialistliku riigi suveräänsuse, sõltumatuse ja au kaitse

Nõukogude välispoliitika kaitseb kindlalt ja vankumatult sotsialistliku riigi huvisid, tema iseseisvust ja võrdõiguslikkust, tema au ja väärikust. Selles seisab Nõukogude valitsuse poliitika üks peamisi erinevusi kapitalistlike riikide poliitikast. „... Kui... küsimus ulatub kapitalistide ja mõisnike eraomanduseni,“ kirjutas Lenin, „unustavad nad kõik oma fraasid isamaa- ja sõltumatuse-armastusest... Kui asi puutub klassi kasudesse, siis müüb kodanlus kodumaa ja

astub ärilistesse tehingutesse oma rahva vastu ükskõik milliste välismaalastega.“¹

Just niisugustesse tehingutesse Hitleriga astusid mittevahelisegamispoliitika autorid — inglise ja prantsuse reaktsioon: Chamberlain, Daladier ja Blum, hiljem Laval ja Pétain; Kesk- ja Kagu-Euroopa maades aga Tsvetkovič ja Filov, Antonescu ja Horthy, Hacha, Hwalkowski ja teised kvisingid.

Pärast Teist Maailmasõda sõlmisid välismaiste imperialistidega reetlikke tehinguid Türgi valitsus, Tšang Kai-ši, Tsaldarise klikk Kreekas, aga samuti tööerakondlik valitsus Inglismaal, parempoolsed sotsialistid Prantsusmaal ja valitsev reaktsioon Itaalias.

NSV Liidu valitsusele on pühad Nõukogude riigi sõltumatus ja au.

1918. aasta suvel, pärast Saksa saadiku Mirbachi provokatsioonilist tapmist Moskvas „pahempoolsete“ sotsialistide-revolutsionääride ja trotskistide poolt, tegi Saksa keisrivalitsus Nõukogude valitsusele jultunud ettepaneku lasta Moskvasse pataljoni relvastatud saksa sõdureid „Saksa saatkonna kaitseks“. Nõukogude Venemaa oli tollal Wilhelmi-Saksamaaga võrreldes sõjaliselt nõrk, ent raudne kindlus kõlas Nõukogude valitsuse vastuses sakslastele. „... Kaitstes tööliste ja talupoegade tahet omada rahu,“ teatas Lenin, „on Nõukogude Vabariigi valitsus alati silmas pidanud, et on olemas piirid, milledest ülestumisel ka kõige rahuarmastavamad töörahva hulgad on sunnitud asuma ja asuvad nagu üks mees relvadega oma maad kaitsma... Niisugusele sammule olime me sunnitud vastama nii, nagu vastasime tšehhoslovakkide mässule ning inglaste sõjategevusele Põhjas, ja nimelt: intensiivse mobilisatsiooniga, eranditult kõigi täiskasvanud tööliste ja talupoegade üleskutsumisega relvastatud vastupanuks... Sõda muutuks meile siis saatuslikuks, kuid tingimatuks ja vaieldamatuks vajaduseks, ja seda revolutsioonilist sõda peavad Venemaa tööliste ja talupojad käsikäes nõukogude võimuga kuni viimse hingetõmbeni.“ Saksa imperialistidel tuli taganeda Nõukogude valitsuse kõikumatu ja kindla seisukoha ees.

Järgnevaill aastail tuli Nõukogude valitsusel kaua „õpetada“ kapitalistlike riike, kuidas tuleb käituda Nõukogude riigiga. Juba 1917. aasta detsembris kirjutas seltsimees Stalin, hoiatades Entente'i riikide valitsusi: „... „liitlastel“ tuleb peagi veenduda, et Venemaa ei ole Kesk-Aafrika.“² Seda tuli meelde tuletada ka 1922. aastal Genua konverentsi eel ja selle ajal.

„Meie oleme küllalt näinud ähvardusi...“, hoiatas siis Lenin inglise ja prantsuse poliitikuid, kes püüdsid „pigistada“ Nõukogude

¹ V. I. Lenin, Teosed, kd. XXIII, lk. 158.

² J. V. Stalin, Teosed, kd. IV, RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn 1948, lk. 19.

Venemaad ja sundida teda kapituleeruma. „Me oleme näinud kahu-ritega ähvardusi liitlasriikide poolt, kellede käes on peaaegu kogu maailm. Nende ähvardused ei hirmutanud meid. Seda, härrad Euroopa diplomaadid, olge head, ärge unustage.“¹

Sama lugu oli ka Genua konverentsil. Vastuseks „liitlaste“ ultimaatiivsetele nõudmistele selgitas Nõukogude delegatsioon rahulikult ja selgelt, et Nõukogude valitsus, võttes konverentsist osa teiste riikidega kokkuleppimise eesmärgil, pidas silmas, et „välisriigid, kes organiseerisid sõjalisi interventsioone, lakkavad rääkimast Venemaaga toonil, nagu võitja räägib võidetutega. Venemaa ei ole võidetud... Vene rahvale ei ole vastuvõetav mingi kokkulepe, milles tema järeleandmisi ei kompenseeriks tõeline tulu tema jaoks.“²

Aasta hiljem esitas Inglise Curzoni valitsus Nõukogude Liidule ultimaatum. Hoolimata otsesest sõjaohust, ei lasknud Nõukogude valitsus end hirmutada. Nõukogude valitsuse vastus, mis lükkas tagasi ultimaatum, oli täis väarikust. „Ultimaatumite ja ähvarduste tee ei ole üksikute ja teisejärguliste arusaamatuste lahendamise tee riikide vahel; igal juhul pole Nõukogude vabariikidega võimalik sel teel saavutada õigete suhete jaluleseadmist,“ — on öeldud Nõukogude vastuses lord Curzonile. Rahulikult ja kindlalt selgitas Nõukogude valitsus alatasa tekkivate arusaamatuste põhjusi tema ja Suur-Britannia valitsuse vahel. Need põhjused seisid selles, et „Entente'i teatud ringkonnad ei nõustu teiste maadega läbi käima poolte tegeliku võrdsuse alusel“. „Eitamata seda asjaolu,“ on öeldud Nõukogude valitsuse noodis edasi, „et üsna tunduv hulk maid on viimastel aastatel tõesti sattunud sõltuvusse või pooleldi olenevusse endise Entente'i riikidest, peab Venemaa valitsus vajalikuks öelda, et Nõukogude vabariikide seisundil ei ole, ei või olla ega saa olema midagi ühist sõltuvuse olemisega välismaa valitsuse tahtest. Kui Suur-Britannia valitsevad ringkonnad teeksid enestele selgeks selle asjaolu, siis oleks sellega kõrvaldatud kõige tähtsam takistus normaalsete ja rahulike, mõlemale maale võrdselt tulusate suhete jaluleseadmisel.“

Sellest ajast, millal öeldi need sõnad, on möödunud peaaegu kakskümmend viis aastat, kuid mõningatel kergesti unustavatel poliitikutel, kes tahavad jätkata Curzoni kuulsusetut praktikat, oleks kasulik veel kord läbi lugeda Nõukogude vastus Curzonile.

Oma intervjuus Churchilli Fultonis peetud kõne puhul tuletas seltsimees Stalin sellele sõjaõhutajale meelde Churchilli enese poolt organiseeritud nõukogudevastase interventsiooni krahh.

¹ V. I. Lenin, Teosed, kd. XXVII, lk. 171.

² Genua konverentsi materjalid, Moskva 1922, lk. 240.

Paljastades reaktionääre, kes kalduvad tegelema uute, nõukogudevastaste projektide kokkuklopsimisega, ütles V. M. Molotov Pariisi rahukonverentsil: „Ignoreerida Nõukogude Liitu, unustada tema toetuse tähtsus rahuküsimustes on praegusel ajal ohtlik. Sellega võivad hakkama saada ainult need, kes Nõukogude Liiduga koostöö asemel eelistavad rajada oma arvestused tehingutele ja kokkulepetele tulevase agressoriga, millel ei ole, mõistagi, midagi ühist rahu ja rahvusvahelise julgeoleku huvidega. Sellised arvestused löödi juba kord segi. Nad purustatakse uuesti...“¹

Üldrahvalik toetus Nõukogude välispoliitikale

Nõukogude välispoliitika tugineb 200-miljonilise rahva piiritule ja alalisele toetusele. Nõukogude valitsus lähtub leninlikust teesist riigi tugevuse kohta. „Kodanlus tunnistab ainult siis riigi tugevaks, kui ta saab valitsusaparaadi kogu võimsusega paisata massid sinna, kuhu tahavad kodanlikud valitsejad,“ ütles Lenin 1917. aastal. „Meie arusaamine tugevusest on teine. Meie kujutluse järgi seisab riigi tugevus masside teadlikkuses. Ta on tugev siis, kui massid teavad kõike, võivad kõige üle otsustada ja teevad kõike teadlikult.“²

Juba kolmkümmend aastat teostavad bolševike partei ja Nõukogude valitsus vankumatult seda, millest rääkis Lenin. Partei ja valitsus hoiavad rahvast alatasa kursis kõigi enam-vähem oluliste sündmustega välispoliitika alal. Lenini ja Stalini kõned partei ja nõukogude kongressidel rahvusvahelise olukorra ja NSV Liidu välispoliitika kohta on selgitanud maailmapoliitika areenil toimuvate sündmuste mõtet, on pidevalt määratlenud ja määratlevad alati Nõukogude valitsuse välispoliitilist joont.

Nõukogude ajakirjanduses avaldatakse tähtsamad diplomaatilised dokumendid ja tihti ka Nõukogude valitsuse kirjavahetus välisriikidega. Välispoliitika probleemid omavad tähtsat kohta kogu partei töös masside hulgas.

Nõukogude valitsus on alati põhjalikult selgitanud rahvahulkadele Nõukogude riigi kõiki üritusi välispoliitika alal.

Nõukogude võimu olemasolu esimestel päevadel Venemaal, kui vägede ülemjuhataja Duhhonin keeldus täitmast Nõukogude valitsuse käsku — viivitamata teha vaherahuettepanek kõigile sõdivatele riikidele —, pöördus Lenin kui Rahvakomissaride Nõukogu esimees raadio kaudu kõigi revolutsioonilise armee soldatite ja revolutsioo-

¹ V. M. Molotov, Kõned Pariisi rahukonverentsil, lk. 119.

² V. I. Lenin, Valitud teosed, kd. II, RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn 1946, lk. 183.

nilise laevastiku madruste poole ettepanekuga võtta rahuküsimus enda kätte ja ise organiseerida vaerahuläbirääkimisi vaenlasega.

1918. aasta 21. veebruaril, Saksamaa röövelliku pealetungi puhul, pöördus Rahvakomissaride Nõukogu kogu Venemaa töötava rahva poole.

5. aprillil, teatades jaapani interventide väljaastumisest Vladivos-tokis, kutsus Nõukogude valitsus üles andma vastulööki jaapani kisk-jatele.

1920. aasta 20. juulil pöördus Rahvakomissaride Nõukogu Vene-maa ja Ukraina tööliste, talupoegade ja kõigi ausate kodanike poole Inglismaa katsete puhul päästa lõplikust purustamisest valgepoola-kaid ja Wrangelli. Selles läkituses selgitas Nõukogude valitsus rah-vale kõige üksikasjalikumalt Lloyd George'i ja Curzoni „vahetalitajas-like“ ettepanekute reetlikku olemust.

Nõukogude võimu olemasolu kolmekümne aasta jooksul on bolše-vike partei kasvatanud rahvast poliitiliselt nii, et ka välismaa vaat-lejad peavad tunnistama, et nõukogude inimeste poliitiline tase, nende arusaamine maailmapoliitikast on võrreldamatult kõrgem kui kapitalistlike maade inimestel.

Lenin ja Stalin, partei ja Nõukogude valitsus on rääkinud rahvale alati tõtt, vaatamata sellele, kas see tõde on rõõmustav või mitte. Just sellepärast on leninlik-stalinlik välispoliitika kolmekümne aasta jooksul leidnud alati kõige palavamad poolehoidu ja vastukaja nõu-kogude inimeste südameis.

Kui raske ka on olnud meie riigi olukord, milline hädaoht ka on ähvardanud teda väljastpoolt, rahvahulgad on alati astunud välja nagu üks mees kodumaa kaitseks, toetades täielikult oma valitsuse välispoliitikat.

Nii oli see interventsiooniaastail ja samuti 1922. aastal, kui imper-ialistide plaanid Nõukogude Venemaad orjastada kutsusid esile mas-siliste koosolekute laine — omapärase referendumi, mis väljendas rahva tahet mitte mingil tingimusel lasta end ikestada imperialistide poolt ja täielikult toetada Nõukogude valitsuse poliitikat, kes kind-lalt seisis sotsialistliku riigi suveräänsuse kaitsel. Nii oli see ka 1923. aasta kevadel, kui rahvas vastas Curzoni ultimaatumile tormi-liste protesti- ja meelepaha-demonstratsioonidega ning rahakorjan-dusega lennueskadrilli „Ultimaatum“ jaoks.

Kõigil on meeles, kuidas nõukogude rahvas võttis vastu seltsimees Stalini ajaloolise üleskutse 3. juulil 1941. aastal vastulöögi andmi-seks fašistlikele röövlitele, kes reetlikult tungisid Nõukogudemaa kallale.

Niisama palavat vastukaja leiavad kõik seltsimees Stalini esinemi-sed rahvusvahelise olukorra ja NSV Liidu välispoliitika küsimustes

ning seltsimees Molotovi kõned ja avaldused Välisministrite Nõukogu, Pariisi rahukonverentsi ja Ühinenud Rahvaste organisatsiooni assamblee istungitel.

Igas Nõukogude esindaja kõnes, mis on peetud rahvusvaheliste konverentside ja nõupidamiste ümmarguse laua taga, igas diplomaatlikus dokumendis, millel seisab Nõukogude Liidu allkiri, kuuleb maailm suure sotsialistliku riigi 200 miljoni kodaniku kindlat häält.

Nõukogude inimesed teavad, et stalinliku välispoliitika edu, mis kindlustab võimaluse rahulikult töötada sõjajärgse viisaastaku teostamiseks, tugineb rahva töösaavutustele, riigi majanduslikule ja sõjalisel võimsusele. Töölised ja kolhoosnikud, insenerid ja teadlased, Nõukogude armee sõjamehed teavad selgesti, et mida kõrgemad on nende töönäitajad, seda valjemini kõlab riigi piiride taga stalinliku välispoliitika üllas hääl.

Imperialistid ja nende abimehed — parempoolsed sotsialistid — ei küüni mõistma ka seda, et stalinliku välispoliitika edu põhineb marksislik-leninlikul teadusel, ühiskondliku arenemise seaduste tundmisel.

Ühiskonnateaduse korüfeed — Lenin ja Stalin — on kindlaks teinud imperialismi majanduse ja poliitika seaduspärasused, kahe ühiskondliku süsteemi kõrvuti eksisteerimise iseärasused ja teaduslikult põhjendanud sotsialistliku riigi välispoliitika ülesanded ja meetodid. Kodanlike diplomaatide salakavalate vigurdamiste taga, kõige selle taga, mis toimub rahvusvahelisel areenil, näeb seltsimees Stalin, nagu Leningi, alati imperialistlike rühmituste poliitika ja majanduslike huvide salavedrusid, põhilisi vastuolusid, mis on omased kapitalismile. Stalinlik välispoliitika näeb ette, millises suunas arenevad ja saavad arenema sündmused.

On arusaadav, et ühiskondliku arenemise seaduste tundmine annab Nõukogude välispoliitikale hiiglajõu. Möödunud kolm aastakümnet on kinnitanud täielikult Lenini sõnu selle kohta, et meie näeme ette ja otsustame õigemini kui seda teeb ükski teine riik.

NSV Liit — rahu kants

Parteide ja nende poliitika üle, valitsuste üle otsustatakse mitte nende programmide ja deklaratsioonide järgi, vaid nende tegude, nende tegevuse tulemuste järgi.

Seda on korduvalt meelde tuletanud seltsimees Stalin. On teada, et riikide elujõulisuse, nende valitsuste poliitika tähtsaimaks prooviks oli Teine Maailmasõda. „Sõda,“ ütles seltsimees Stalin 9. veebruaril 1946. aastal, „... rebis halastamatult maha kõik katted ja kaitsed, mis varjasid riikide, valitsuste ja parteide tõelist nägu, ning

seadis nad lavale maskita, kaunistusteta, kõigi puuduste ja voorus-
tega.“¹

Millised olid siis bolševike partei ja Nõukogude valitsuse möödu-
nud kolmekümne aasta poliitika ajaloolise proovi tulemused?

Maailmavalitsemise pretendendid, kes rajasid oma arvestuse rah-
vaste vabaduse ja sõltumatuse mahasurumisele, — hitlerlik Saksa-
maa ja Jaapan koos kõigi oma satelliitidega —, osutusid võidetuiks
ja purustatuiks.

Prantsusmaa, kelle valitsejad, nagu märkis omal ajal seltsimees
Molotov, kartsid omaenda rahvast ja alahindasid Nõukogude Liidu
tähtsust, jõudis rahvusliku katastroofini.

Inglismaa imperialistlik poliitika, mida varem teostas Churchilli
valitsus, nüüd aga teostab tööerakondlik valitsus, on soodustanud
Inglismaa nõrgenemist, kes selle tagajärjel on muutunud Ameerika
imperialismi nooremaks partneriks ja kaotanud suurel määral oma
endise iseseisvuse.

Fašismi vastu sõdinud rahvaste vere arvel palju dollareid teeninud
USA arendab imperialistlikku ekspansiooni. USA-s näevad maailma
rahvad ähvardust oma iseseisvale olemasolule ja vabale arenemisele;
maailma rahvad näevad USA-s maad, kes on pärinud hitlerlike maa-
ilmavalitsemise pretendendite eesmärgid ja meetodid.

Sõjast mööduvad kahest ja poolest aastast piisas täielikult selleks,
et Ameerika imperialistlik reaktsioon jõudis diskrediteerida Ameerika
Ühendriike maailma elanikkonna suurema hulga silmis, kes ei taha
vastu võtta uut orjast.

Sootuks teiste tulemustega välispoliitika alal läheb Nõukogude
riik vastu oma kolmekümnendale aastapäevale.

Nõukogude riigiga on jälle ühendatud kõik meie maa-alad, mis
imperialistid meilt varem ära kiskusid. Nõukogude piirid Läänes,
Loodes ja Kaug-Idas kindlustavad meie maa riiklikku julgeolekut
praegu palju suuremal määral kui varem. Ei ole enam olemas nõu-
kogudevastast „sanitaarkordonit“, mis minevikus ulatus Barentsi
merest Musta mereni ja mis kujutas enesest alatist ohtu Nõukogude
Liidule. Praegu asuvad meie läänepiiridel demokraatlikud riigid —
rahvavabariigid, kusjuures NSV Liidu suhted nendega rajanevad kind-
lale sõprusele. Nõukogude Liit vabastas Tšehhoslovakkia, Poola,
Rumeenia, Jugoslaavia ja Bulgaaria hitlerlaste ikkest, aitas Soomel
ja Ungaril taastada oma rahvuslikku sõltumatust.

Nõukogude Liidu abil võtsid oma saatuse enda kätte slaavi rah-
vad, kes varem olid jaotamisobjektideks Euroopa suurriikide vahel,

---

¹ J. Stalin, Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelsetel
koosolekutel peetud kõned. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn 1947, lk. 11.

kes ägasid Lääne ja Ida röövvalutajate ikke all, — nüüd aga astuvad esimesi edukaid samme teel sotsialismi poole.

Meie elame riikide süsteemis, kus on toimunud hiiglasuured muudatused.

Meie rahvusvahelised sidemed on kasvanud ja kindlustunud. Kunagi tahtis Curzon ehitada raudset seina Nõukogudemaa ja Ida vahele. Praegu ütlevad India esindajad, et India peab õppima Nõukogude Liidult.

Imperialistlike suurriikide välispoliitika on kirjutatud rahvahulkade verega. Ta kujutab enesest sõjaõhutajate jõledat röövvalutuslike plaanide, kiskjalike tehingute, alatute intriigide ja silmakirjalike avalduste loetelu. Pole siis imestada, et rahvahulgad kogu maailmas vaatavad jälkusega imperialistliku leeri poliitikute ja diplomaatide tegevusele.

Nõukogude välispoliitika on kolmekümne aasta kestel võitnud kogu maailma rahvaste sümpaatia ja tunnustuse, sest tema eesmärgid on puhtad ja üllad, sest et ta täielikult ja tervikuna vastab mitte ainult NSV Liidu, vaid maailma kõigi rahvaste huvidele. Seepärast, et Nõukogude Liidu rahumõtete siirust, tema omakasupüüdmatut poliitikat, alatist valmisolekut välja astuda maade kaitseks, kelle suveräänsus ja sõltumatus on ohustatud imperialistlike kiskjate poolt, — on rahvahulgad tundnud kogu kolmekümne aasta kestel.

Kogu maailma lihtsad inimesed on Nõukogude Liidule tänulikud selle eest, et ta etendas otsustavat osa hitlerliku Saksamaa purustamises, kiirendas jaapani imperialismi lüüasaamist ja päästis oma ennastohverdava võitlusega tänapäeva tsivilisatsiooni hukkumisest.

Maailma rahvad on Nõukogude Liidule tänulikud selle eest, et ta seisab riikliku suveräänsuse kaitsel, rahvusvahelise õiguse kaitsel; nad on tänulikud selle eest, et stalinlik välispoliitika häbimärgistab kogu maailma ees uue sõja õhutajaid ja propageerijaid Wall Street'ilt ja parempoolseid sotsialiste — ameerika imperialismi teenreid.

Kogu maailma ausatele inimestele on täiesti selge Nõukogude välispoliitika maailma-ajalooline tähtsus.

Juba kakskümmend aastat tagasi, 1927. aastal, märkis seltsimees Stalin, et Nõukogude Liidu rahupoliitika on „raskeks pommiks uue sõja algatajate jalus“. Ilma Nõukogude välispoliitikata võiksid sõjaõhutajad karistamatult teostada oma plaane. Nõukogude välispoliitika ühtlasi innustab rahvaid, kes seavad oma peamiseks eesmärgiks imperialismi aluste õõnestamise, demokraatia kindlustamise ja fašismi jäänuste likvideerimise.

Nõukogude välispoliitika õpetab rahvaid mehiselt kaitsma oma maa rahvuslikku sõltumatust ja suveräänsust ning kindlalt võitlema rahu eest; Nõukogude välispoliitika õpetab tõelist patriotismi.

Ajaloolised kogemused ja Nõukogude välispoliitika seisund sisenavad kindlust, julgust ja mehisust kõigi maade lihtsate inimeste südameisse, hoiatavad neid oma jõudude alahindamise ja imperialistliku leeri jõudude ülehindamise eest.

Pole imestada, et inglise-ameerika imperialistid ja nende käsilased, parempoolsed sotsialistid, — nagu omal ajal saksa fašistid — vahutavad vihast Nõukogude Liidu ja tema välispoliitika vastu. Praegusaaja münchenlased, kes lähedas minevikus valmistasid ette hitlerlaste poolt alustatud Teist Maailmasõda, pingutavad ennast, et diskreditteerida sotsialistliku riigi õilsat välispoliitikat.

Meile on mõistetav inglise-ameerika imperialistide viha: nad tahaksid väga muuta rahvaste suhtumist NSV Liidusse, nad oleksid õnnelikud, jõudes tagasi Nõukogude riigi isoleerimise aegadeni rahvusvahelisel areenil! Kui kerge oli siis neil sooritada tehinguid väikeste riikide arvel, rahvaste arvel ja õhutada sõjatuld! Kuid praegu ei ole enam need ajad. „Praegu ei saa otsustada tõsiseid rahvusvaheliste suhete küsimusi ilma Nõukogude Liidu osavõtuta, ilma meie kodumaa häält kuulda võtmata. Seltsimees Stalini osavõttu peetakse parimaks tagatiseks keeruliste rahvusvaheliste probleemide edukaks lahendamiseks.“¹

Millise nõukogudevastase vale ja laimu suitsukatte ka püstitaks imperialistlik reaktsioon, rahvahulgad teavad juba oma kogemuste varal, et Nõukogude Liit seisab kindlalt rahu ja demokraatia huvide kaitsel.

Oma tervituses moskvalastele Moskva linna 800. aastapäeva puhul kirjutas seltsimees Stalin: „On teada, et rahuarmastavad rahvad vaatavad lootusega Moskva poole, kui suure rahuarmastava maailma-riigi pealinna ja rahu võimsa kantsi poole.“²

*

Nõukogude välispoliitika tee on olnud okkiline ja raske. Võiks koostada terved köited, kui kokku koguda iga liiki ja igasuguse varjundiga imperialistide arvutud nõukogudevastased plaanid ja projektid. Alustades Printsisaarte konverentsi projektist 1919. aastal ja minnes Genua konverentsi „ekspertide“ projektini 1922. aastal, „Pan-Euroopa“ projektini, NSV Liidu vastaste „ristisõdade“ plaanideni ja NSV Liidu isoleerimise ning nõrgendamise praeguste projektideni, millest unistavad inglise-ameerika reaktsionäärid, — see on üks terviklik ahel.

¹ V. M. Molotov, Moskva linna Molotovi valimisringkonna valijate valimiseelsel koosolekul 6. veebruaril 1946 peetud kõne, „Partiinoje Stroitelstvo“, nr. 3, 1946, lk. 20.

² „Pravda“ 7. septembrist 1947.

Kui mitu korda on provotseeritud Nõukogudemaad solvamiste ja ähvardustega, šantaažide ja ultimaatumitega, diplomaatiliste vahekordade katkestamiste ja relvastatud kallaletungidega! Meie vastu on loodud blokke ja vandenõusid, kokkuleppeid ja pakte. Nõukogude diplomaate ei kutsutud ühtedele konverentsidele, eesmärgiga isoleerida NSV Liit rahvusvahelisel areenil, ja neid paluti osa võtta teistest selleks, et võtta meilt tegevusvabadus. Kui palju vihast valet ja laimu on välja valatud Nõukogude välispoliitika aadressil, et teda diskreditseerida rahvahulkade silmis! Ent see kõik pole toonud imperialistidele võiduloorbereid.

Lenini geenius rajas Nõukogude riigi välispoliitika alused ja märkis ära tema teed. Stalini geenius on veerandsada aastat juhtinud Nõukogude välispoliitika suunda, kindlustades NSV Liidu ajaloolisi võite rahvusvahelisel areenil.

Juba 1918. aastal ütles Lenin, märkides rahvusvahelise olukorra kindlusetust: „... Millist ettenägelikkust ja ettevaatlikkust ning millist kannatlikkust ja külma verd on vaja nõukogude võimul, et selgesti määratleda oma ülesannet.“¹

Neid omadusi on täiel määral ilmutanud stalinlik välispoliitika. Ta ühendab terasese kindluse painduvuse ja imeteldava oskusega arvestada reaalselt olukorda, ta ei lase end kunagi kõigutada provokatsioonidest; ta avastab õigeaegselt vaenlaste tagamõtted ja ajab need nurja; ta ei lase vaenlastel ühineda ja suurendab Nõukogudemaasõprade arvu.

Seltsimees Stalin õpetas Nõukogude diplomaatiale ettenägelikkust. Seltsimees Stalini poolt suunatav Nõukogude diplomaatia, tema lähema kaastöölise, silmapaistva Nõukogude riigimehe seltsimees Molotovi vahetul juhtimisel, võitleb visalt ja eduga suurte ülesannete teostamise eest.

Seltsimees Stalin jutustab raamatus „Leninist“ oma vestluse sisu Vladimir Iljitšiga Gorkis 1922. aasta augustikuus. Vestlus puudutas tähtsamaid sise- ja välispoliitilisi küsimusi. Lenin, kellele arstid olid keelanud ajutiselt töötamise, küsis seltsimees Stalinilt, kuidas on lugu Genua ja Haagi konverentsiga, ja lausus vestluse lõpul: „Tuleb tugevasti hoida tüüri ja sammuda oma teed mööda, järele andmata meelitustele ja hirmutamisele.“²

Seda Lenini nõuannet teostab täielikult stalinlik välispoliitika. NSV Liit sammub oma teed mööda, järele andmata meelitustele ja hirmutamistele. Üksnes täiesti ogarad võivad veel mõelda Nõukogude Liitu ära hirmutada oma rumalate ähvardustega. Nõukogude inimesed pole

¹ V. I. Lenin, Teosed, kd. XXIII, lk. 8.

² J. V. Stalin, Teosed, kd. V, RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn 1948, lk. 131.

kartlikud. Sotsialistliku riigi poliitika on selge ja arusaadav kõigi maade lihtsatele inimestele. „Meie rahuarmastavad rahvad püüavad selle poole, et oleks kindlustatud kindel ja kestev rahu ning rahvaste julgeolek. Selles seisab Nõukogude Liidu stalinliku välispoliitika põhiülesanne“¹ (M o l o t o v). Maailma rahvad on veendunud oma- eneste kogemuste najal, nagu ütles seltsimees Molotov, et rahu ja julgeoleku kaitsmise ürituses võib Nõukogude Liidule kindlasti loota. Sellepärast ongi Nõukogude Liidu rahvusvaheline autoriteet nii ennekuulmatult kasvanud ja kasvab veelgi, hoolimata imperialistide ja nende kannupoiste vihast ja raevust.

Tuginedes sotsialistliku riigi võimsusele, kogu nõukogude rahva üksmeelsele toetusele, ümbritsetud kõigi maailma rahvaste palavast poolehoiust, viib stalinlik välispoliitika nõukogude rahva uutele võitudele.

---

¹ „Pravda“ 25. jaanuarist 1948.

LOENGU KAVA

NSV Liidu välispoliitika eesmärgid ja meetodid	3
Võitlus õiglase ja demokraatliku rahu eest pärast Teist Maailmasõda	7
Rahvaste võrdõiguslikkuse poliitika	10
Nõukogude välispoliitika printsiipaalsus ja järjekindlus	12
Nõukogude välispoliitika sotsialistliku riigi suveräänsuse, sõltumatuse ja au kaitsel	15
Üldrahvalik toetus Nõukogude välispoliitikale	18
NSV Liit — rahu kants	20

Toimetaja F. Teder

Tehniline toimetaja E. Ridala

Н. Л. Рубинштейн. Тридцать лет советской внешней политики
На эстонском языке

Ladumisele antud 25. IX 1948. Trükkimisele antud 29. X 1948. Paber 61×86 cm ¹/₁₆ Trükiarv 3000.
Trükitähti trükipoognas 47472. Trükipoognaid 1,75. Arvutuspoognaid 1,70. MB-08439. Tellimise
nr. 1702. Graafikatööstus „Oktoober“, Tallinn, fartu mnt. 49.

GRAAFIKATOOSTUS "OKTOOBER"

Tartu mnt. 49.

KONTROLL NR. 4

Raamatus leiduva defekti korral
palume raamat tagastada ümber-
vahetamiseks ühes selle etiketiga.

Rbl. 1.—

A-17346

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00463522 5